

Kad labākā dāvana dzimšanas dienā ir kartupelis un sauja miltu

Santa Logina 2018. gada 12. maijs

Pagājušā gadsimta 40. gadi Latvijas vēsturē iezīmējušies melnā krāsā, kad izsūtījumam un nāvei tika nolemti tūkstošiem iedzīvotāju. Lai neaizmirstu traģiskos notikumus un par tiem stāstītu jaunākajām paaudzēm, deju studija “Benefice” aicināja uz laikmetīgās dejas izrādi “Gorodki”, kas veltīta Sibīrijas bērniem un uzņemta ar stāvovācijām.

Iestudējumā piedalījās 37 “Benefices” dejotāji, kuri, tam gatavojoties, bija intervējuši izsūtījumu pieredzējušos tobrīd bērnus un jauniešus, kam šodien jau sirmas galvas. Emocionālie interviju citāti arī skanēja uzvedumā, ne vienam vien zālē sēdošajam liekot sakāpt kamolam kaklā. Vispirms jau skaitļi, kur sastingt liek baisais salīdzinājums ar Dziesmu un deju svētku gājiena dalībnieku skaitu, kas līdzvērtīgs tam Latvijas iedzīvotāju daudzumam, ko nedēļas laikā sasēdināja lopu vagonos un izsūtīja uz Sibīriju. Dažādās bērnu, jauniešu un viņu vecāku emocijas, kad, nakts vidū pamodinātiem, piecās minūtēs jābūt gataviem doties ceļā nezināmā virzienā. Kad maize paliek rūgt abrā, maizes kumosa vietā līdzī tiek paņemts bilžu albums, bet vienīgie apavi pirmajā izsūtījuma ziemā ir zamša augstpapēžu kurpes. Ceļā piedzīvotais bads, antisanitārie apstākļi, pieaugušo un bērnu nāves. Svešajā apvidū nonākot – nātru zupa, balandu pankūkas, no peļu alām izlasīti zirņi un sasaluši kartupeļi saldā ēdiena vietā paglāba no bada nāves, bet ne vienmēr no slimībām. Tomēr izsūtījumā bija arī pa kādam gaišam brīdim – iemīlēšanās, spēles un rotaļas, paciņas un vēstules no mājām.

Sibīrijas bērni atceras – pārmaiņu jausma un cerība uz atgriešanos nāca līdz ar Staļina nāvi. “Tas nav izsakāms vārdos. Par to vien domājām, kā tikt mājās, vienalga, kā.” “Izkāpām ārā no vilciena, liekas, varētu zemi nobučot. Šalca koki. Astoņus gadus nebijām dzirdējuši koku šalkoņu.” “Pēc daudziem gadiem es beidzot braucu mājās. Tu, mana mīļā Latvija, tie paši lauki, tie paši meži, bet liekas sveši man. Manas mājas drupu kaudze, kas aizaugušas nātrēm, vībotnēm, un tomēr manas mājas, mana Latvija, mana dzimtene.”

Teicams “Benefices” un studijas vadītājas Annikas Andersones darbs, kuram, jācer, būs lemts piedzīvot vairāk nekā tikai divas izrādes Jelgavas Kultūras namā. Izrādes horeogrāfi – Sintija Siliņa, Modris Opelts un A.Andersone, Ulda Timmas mūzika, Kārļa Freiberga scenogrāfija, A.Andersones un Lolitas Muižnieces režija.